de Rechtspraak

Raad voor de rechtspraak

De minister voor Justitie & Veiligheid

Postbus 20301
2500 EH Den Haag

Afdeling strategie

bezoekadres
Kneuterd jk 1
2514 EM Den Haag

correspondentieadres
Postbus 90613
2509 LP Den Haag

t (088) 361 00 00
f (088) 361 00 22
www.rechtspraak.nl

datum 9 februari 2022
doorkiesnummer
e-mail
ons kenmerk
uw kenmerk
cc
bijlage(n)
onderwerp Advies wetsvoorstel versterking aanpak ondermijnende criminaliteit II

Geachte mevrouw ,

Bij brief van 16 november 2021, kenmerk , verzocht u de Raad voor de rechtspraak (de 'Raad') advies uit te brengen inzake het Wetsvoorstel ter vaststelling van de Wet confiscatie criminele goederen en wijziging van het Wetboek van Strafrecht en het Wetboek van Strafvordering en enige andere wetten in verband met verdere versterking van de aanpak van ondermijnende criminaliteit (het 'Wetsvoorstel').

HET WETSVOORSTEL

Het wetsvoorstel introduceert allereerst een nieuwe wet, de Wet confiscatie criminele goederen. Deze wet maakt confiscatie mogelijk van goederen - zaken en vermogensrechten - die afkomstig zijn van enig strafbaar feit, zonder dat sprake is van een voorafgaande veroordeling van een persoon voor een strafbaar feit. Een onherroepelijke beslissing tot confiscatie heeft tot gevolg dat de eigendom van het goed vervalt aan de staat. Dit wordt ook wel aangeduid met de term non conviction based confiscation (verder: NCBC).

De NCBC-procedure omvat procedureel gezien twee fases, namelijk het verzoek tot conservatoir beslag op een goed en het verzoek tot confiscatie van dat goed.

Daarnaast ziet het wetsvoorstel op verruiming van de mogelijkheid tot hoofdelijke oplegging van de ontnemingsmaatregel. De bevoegdheid een ontnemingsmaatregel hoofdelijk op te leggen is tot nu toe beperkt tot een op grond van het eerste en tweede lid van artikel 36e van het Wetboek van Strafrecht (verder: Sr) opgelegde betalingsverplichting ter zake van strafbare feiten die door twee of meer personen zijn gepleegd. Daarmee is hoofdelijke aansprakelijkheid voor een betalingsverplichting die wordt opgelegd op grond van artikel 36 lid 3 Sr op dit moment niet mogelijk. Met dit wetsvoorstel wil de wetgever deze hoofdelijke aansprakelijkheid voor een betalingsverplichting op grond van artikel 36 lid 3 Sr ook mogelijk maken.

Voorts bevat het wetsvoorstel een onderdeel dat strekt tot uitbreiding van de gevallen waarin de bijkomende straf van de ontzetting van bepaalde rechten kan worden opgelegd en tot aanvulling van het

aantal rechten waarvan de schuldige kan worden ontzet. Voorgesteld wordt om voor enkele strafbare feiten, waarvan een ondermijnend effect naar de samenleving uitgaat, de ontzetting van de in artikel 28, eerste lid, onder 1°, 2°, 4° en 5°,Sr vermelde rechten te kunnen uitspreken. Dit betreft strafbare gedragingen als deelname aan drugscriminaliteit, het dumpen van drugsafval, mensensmokkel of het onder druk zetten van ambtenaren. Daarnaast wordt voorgesteld om voor een aantal strafbare feiten de boetecategorieën te verhogen.

Tevens bevat het wetsvoorstel een onderdeel dat ziet op verruiming van de regeling van de relatieve competentie door de voorrangsregeling bij deelnemingszaken te schrappen en door de zittingsrechter de mogelijkheid te geven om omvangrijke zaken na aanvang van het onderzoek op de terechtzitting te verwijzen naar een ander gerecht, wanneer pas na die aanvang is gebleken dat de zaak samenhangt met een andere zaak die al elders ter berechting is aangebracht. Daarmee samenhangend worden de taakomschrijving van het functioneel parket geactualiseerd.

Ook bevat het wetsvoorstel een onderdeel waarin wordt voorgesteld in de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme een nieuw artikel 17a op te nemen dat voorziet in de bevoegdheid voor de Financiële Inlichtingen Eenheid een bank te verzoeken het uitvoeren van één of meerdere financiële transactie(s) gedurende een beperkte periode aan te houden.

Na overleg met de gerechten, adviseert de Raad als volgt.[1]

ADVIES

1. NCBC: een nieuwe afdoeningsmodaliteit

Artikel I van het wetsvoorstel bevat de 'Wet confiscatie criminele goederen' en voorziet in de invoering van de zogenaamde 'NCBC-procedure', een civiele procedure voor het 'ontnemen' van wederrechtelijk verkregen voordeel. In de MvT wordt benadrukt dat strafrechtelijk optreden 'niet de enig mogelijke reactie is op een normafwijkende situatie en dat met dit wetsvoorstel een nieuwe afdoeningsmodaliteit wordt gecreëerd.[2] In deze paragraaf wordt ingegaan op de proportionaliteitstoets in het licht van het EVRM en de verhouding tussen de NCBC-procedure en de strafrechtelijke procedures.

NCBC in aanvulling op of als alternatief voor strafrechtelijke handhaving?
Volgens de MvT is de NCBC-procedure geen 'criminal charge', maar een civiele maatregel die voldoet aan alle fundamentele rechtsbeginselen. Om die reden zou de NCBC-procedure volgens de jurisprudentie van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens geheel aanvaardbaar zijn in het licht van artikel 6 EVRM en artikel 1 Eerste Protocol bij het EVRM. Daar zijn kanttekeningen bij te plaatsen. Zo is voor de vereiste proportionaliteit, blijkens de in de MvT aangehaalde uitspraak Gogitidze (2015),

[1] De Raad voor de rechtspraak heeft op grond van artikel 95 van de Wet op de rechterlijke organisatie een wettelijke adviestaak met betrekking tot nieuwe wets- en beleidsvoorstellen die gevolgen hebben voor de rechtspraak. De adviezen worden vastgesteld na overleg met de gerechten. De Raad voor de rechtspraak is een adviescollege in de zin van artikel 79 en 80 van de Grondwet. Bij het opstellen van zijn adviezen beoordeelt de Raad de voorgenomen wet- en regelgeving in het bijzonder op de gevolgen voor de organisatie en de werklast van de gerechten en op de (praktische) toepasbaarheid en uitvoerbaarheid. Rechters zijn bij de behandeling van individuele zaken niet gebonden aan de inhoud van de wetgevingsadviezen van de Raad voor de rechtspraak.

[2] MvT, p. 7.

een goed onderbouwde rechtvaardigende doelstelling vereist. Deze was in die uitspraak, met de gegeven feiten en omstandigheden, gevonden in *vergoeding* en *preventie "(... it is evident that the rationale behind the forfeiture of wrongfully acquired property (...) was twofold, having both a compensatory and a preventive aim*." (alinea 101). De MvT meldt evenwel een waaier aan doelstellingen die niet alle concreet duidelijk maken waar het nu precies om gaat:

(1) dat het corrumperen van het maatschappelijk verkeer door crimineel geld beter kan worden bestreden (p. 4 MvT)
(2) het herstel van de maatschappelijke integriteit of de maatschappelijke orde (p. 4 MvT)
(3) een reparatoir karakter omdat deze moet leiden tot rechtsherstel (p. 5 MvT)
(4) dat dergelijke goederen in de maatschappij blijven circuleren of zelfs worden gebruikt ten behoeve van het plegen van nieuwe strafbare feiten (p. 5 MvT)
(5) een nieuwe afdoeningsmodaliteit als reactie op een normafwijkende situatie (p. 7 MvT)
(6) teruggave van het goed aan de rechtmatige eigenaar na afwijzing van het verzoek tot confiscatie (p. 8 MvT).

Er wordt bijvoorbeeld niet aan de vereiste proportionaliteit voldaan in het geval van de op p. 31 MvT gemelde mogelijkheid dat een zaak kan worden geconfisqueerd "indien de belanghebbende te goeder trouw was ten tijde van de verkrijging van het goed" waarbij dan door deze derde genoegen zou moeten worden genomen met een vergoeding. Niet valt immers in te zien welk legitimerend doel daarmee wordt gediend.

Het voornaamste bezwaar is evenwel de vrees dat de NCBC-procedure gaandeweg gebruikt gaat worden, niet in aanvulling op de strafrechtelijke reactie op crimineel gedrag, maar als vervanging daarvan. Tot die zorg bestaat aanleiding omdat, zoals de MvT toelicht, de strafrechtelijke aanpak van het openbaar ministerie veel menskracht en tijd kan vergen, terwijl de NCBC-procedure gericht is op "een snellere afhandeling van de procedure". Daarbij moet bedacht worden dat, ook al moet worden aangenomen dat het doel van de NCBC-procedure niet van bestraffende aard is, toepassing van de NCBC-procedure toch een vorm is van betaald zetten, en dus een sneller, goedkoper en daardoor verleidelijk alternatief voor een strafrechtelijk traject. Het bezwaar daarvan is evident, zowel vanuit een principieel oogpunt in het licht van een rechtstaat als met het oog op een efficiënte bestrijding van criminaliteit, nu confiscatie op zichzelf niet doeltreffend is; een bankovervaller die ervan uit kan gaan dat het ergste wat hem kan gebeuren is dat hij de buit weer moet teruggeven, wordt niet van zijn daden afgeremd.

Het verdient daarom aanbeveling om in de wet op te nemen bepalingen die het OM een handvat bieden voor een weloverwogen beslissing om de NCBC-procedure toe te passen (of juist niet toe te passen). Daarbij kan gedacht worden aan:

(i) bindende criteria die voorschrijven welke afwegingen het OM moet maken, zoals in het Verenigd Koninkrijk (https://www.gov.uk/government/publications/the-proceeds-of-crime-act-section-2a/the-proceeds-of-crime-act-section-2a-accessible-version);
(ii) een bepaling inhoudende dat het OM, op straffe van niet ontvankelijkheid, in het inleidende processtuk overeenkomstig de voornoemde criteria dient te onderbouwen waarom tot de NCBC-procedure is besloten, opdat en zodat de rechter die beslissing (al dan niet na tegenspraak door een belanghebbende) kan beoordelen (zie bijvoorbeeld artikel 3:305a lid 2 BW dat de rechter met het oog op ontvankelijkheid zo nodig tot een onderzoek verplicht).

Een verschil in waarborgen
De NCBC-procedure is een procedure 'in rem', een procedure tegen een goed in plaats van een persoon. Het gaat om goederen met een geschatte waarde van ten minste 250.000 euro die geheel of grotendeels afkomstig zijn van of uit de baten van een misdrijf. Bij verdenking van een misdrijf is het strafrecht in beginsel de meest geëigende weg. Het 'afpakken' van crimineel vermogen is ook mogelijk via het strafrecht, onder andere via de ontnemingsprocedure (art. 36e Sr).[3] Deze procedure is van meer waarborgen (voor de verdachte/ rechthebbende op het goed) voorzien dan de NCBC-procedure. Daarbij valt bijvoorbeeld te denken aan het gegeven dat een ontnemingsprocedure alleen mogelijk is als er een strafrechtelijke veroordeling aan vooraf is gegaan.[4] Voor een civiele confiscatie is een veroordeling niet noodzakelijk; er hoeft zelfs geen verband te worden gelegd met een specifiek strafbaar feit. Voorts heeft een verdachte in een strafprocedure een zwijgrecht, terwijl op de belanghebbende in de NCBC-procedure een informatieverplichting kan rusten (voorgesteld artikel 16).[5]

Ook kan worden gedacht aan een verschil in bewijsrecht. De strafrechter heeft een actieve houding als het gaat om de waarheidsvinding, voor de civiele rechter geldt in beginsel dat wat niet betwist wordt vaststaat. Het is niet helemaal duidelijk welke specifieke eisen worden gesteld aan het bewijs dat de officier van justitie tenminste moet aandragen ter onderbouwing van het confiscatieverzoek. Ook is de vraag of de bewijsopdrachten die de civiele rechter aan de officier van justitie kan verstrekken net zoveel kunnen bijdragen aan de waarheidsvinding als de bevoegdheid van de strafrechter om nader onderzoek te bevelen, en in hoeverre de civiele rechter deze opdrachten kan geven indien er geen belanghebbende verschijnt. In die situatie worden de stellingen van het OM immers niet gemotiveerd betwist (vgl. MvT p. 26 een na laatste alinea: in beginsel zal het verzoek worden toegewezen).[6] In elk geval is helder dat als er wél een belanghebbende verschijnt dat de eisen die in de NCBC-procedure worden gesteld aan de betwisting van het bewijs hoger zijn dan de eisen die aan de verklaring van de verdachte worden gesteld in de ontnemingsprocedure.[7]

Daarnaast is het in de procedure tot confiscatie - anders dan bij de ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel en de verbeurdverklaring - mogelijk om de eindbeschikking tot confiscatie uitvoerbaar bij voorraad te verklaren (art. 288 Rv e.v. en p. 32 MvT).

Beperkte toegevoegde waarde van NCBC-procedure
In de MvT wordt toegelicht dat het invoeren van de NCBC-procedure noodzakelijk wordt geacht *'omdat het huidige juridische kader voor het afpakken van illegaal vermogen niet meer voldoet aan de eisen die daaraan moeten worden gesteld met het oog op een effectieve aanpak van de georganiseerde, ondermijnende criminaliteit.'*[8] In het navolgende wordt toegelicht dat het dan gaat om de situatie dat

---

[3] Andere mogelijkheden zijn de verbeurdverklaring, onttrekken van goederen aan het verkeer en de afroomboete.
[4] Overigens kan vervolgens ook voordeel worden ontnomen dat is verkregen door middel van of uit de baten van andere strafbare feiten dan de feiten waarvoor veroordeeld is, mits er voldoende aanwijzingen zijn dat zij door de veroordeelde zijn begaan.
[5] Het niet voldoen aan die verplichting blijft niet zonder gevolgen; zie art. 21 Rv en voorgesteld art. 194a Sr.
[6] Wel zal juist in deze situatie een meer actieve houding van de civiele rechter mogen worden verwacht; deze is echter wel gebonden aan het civiele bewijsrecht.
[7] vgl. MvT p.28: *Waar de verdachte in een strafrechtelijke procedure in verband met witwassen – vanwege de strafrechtelijke bewijsstandaard die inhoudt dat buiten redelijke twijfel moet worden bewezen dat de verdachte het feit heeft begaan –voor wat betreft de betwisting van de door het openbaar ministerie gestelde criminele herkomst van het goed kan volstaan met een concrete, min of meer verifieerbare en niet op voorhand onwaarschijnlijke verklaring over de herkomst van een goed, zal dit in de procedure NCBC niet steeds een voldoende gemotiveerde betwisting inhouden.'*
[8] MvT, p. 6.

goederen worden aangetroffen die in verband lijken te staan met georganiseerde, ondermijnende criminaliteit zonder dat er een concrete verdachte van een strafbaar feit in beeld is en waarbij het instellen van strafvervolging dus niet mogelijk is. De toepassing van de NCBC-procedure is echter geenszins tot deze situatie beperkt. Niet alleen blijkt geen beperking uit de wet, ook blijkt uit § 2.3.4 dat de NCBC-procedure kan plaatsvinden voor, na of in plaats van een strafvervolging. Dit is onwenselijk omdat de NCBC-procedure daarmee kan worden ingezet om de strafrechtelijke waarborgen te omzeilen. Ook kan het leiden tot complicaties tijdens een eventuele latere strafprocedure (waarover meer in de volgende paragraaf).

In de MvT en in de brief d.d. 20 november van de Minister van Justitie en Veiligheid aan de Tweede Kamer worden drie voorbeelden genoemd van zaken waarin de NCBC-procedure uitkomst kan bieden, namelijk:
(1) het aantreffen van meer dan een half miljoen euro aan contant geld tijdens een doorzoeking van een woning in verband met illegale vuurwapens, (2) een witwasonderzoek met betrekking tot een pand met een waarde van enkele miljoenen euro waarvan de eigenaar zelf een uitkering heeft en voor de financiering verwijst naar een geloofsgemeenschap in het buitenland, en (3) een vastgoedondernemer die zich inkoopt in de horeca met geld vermoedelijk uit drugshandel en die zijn bezit verklaart met activiteiten als succesvol zakenman in Spanje (waar hij eerder is veroordeeld), Dubai en Gibraltar.

Bij situatie 1 ligt het voor de hand dat een dergelijke doorzoeking plaatsvindt in het kader van een opsporingsonderzoek, waarbij er wel degelijk een verdachte is, maar het is in bijzondere gevallen denkbaar dat dat niet zo is. Dan kan via de NCBC-procedure beslag worden gelegd op het geld en dit worden geconfisqueerd. Ook zonder die procedure zou echter beslag kunnen worden gelegd, waarbij het geld uiteindelijk (als niemand zich meldt) aan de Staat toevalt.[9] Bij de voorbeelden 2 en 3 zijn er wel degelijk verdachten in beeld, die kunnen worden vervolgd wegens witwassen. Als in voorbeeld 2 blijkt dat de verklaring over de financiering door de geloofsgemeenschap volstrekt ongeloofwaardig is, ligt een veroordeling wegens witwassen en een latere ontnemingsprocedure voor de hand. Als er mogelijk wel degelijk sprake is van legale financiering, is het niet wenselijk het huis te confisqueren. Ook in voorbeeld 3 lijkt een witwasonderzoek naar de betreffende ondernemer een meer voor de hand liggende weg.[10] Deze voorbeelden geven daarom niet helder aan wat de toegevoegde waarde is van de NCBC-procedure naast de reeds bestaande ontnemingsprocedure.

Zoals gezegd wordt in de MvT gesproken van 'situaties waarin het 'onevenredig veel menskracht en tijd' kost om het verweer van de verdachte te weerleggen, onder meer als rechtshulp moet worden verzocht aan andere landen of als gebruik wordt gemaakt van verhullende eigendomsconstructies (MvT, p.7). Of sprake is van 'onevenredigheid' is dan echter aan het OM en er is een serieus risico dat het OM dan zal kiezen voor de weg die minder tijd en moeite kost, die van de civiele procedure, terwijl er in wezen sprake is van een verdenking van een strafbaar feit. Niet alleen betekent dit dat de onderliggende

[9] Ook in het strafrecht hoeven voorwerpen niet eindeloos te worden bewaard (art. 117 en 118 Sv en het Besluit inbeslaggenomen voorwerpen). Na 20 jaar valt het betreffende geldbedrag toe aan de Staat (artikel 3:306 BW). In de tussentijd staat het betreffende bedrag op een rekening van de Staat; de vraag is waarom dit problematisch zou zijn. Als het niet gaat om een geldbedrag maar om een goed en de opslag voor zo'n lange periode te kostbaar is, is verkoop mogelijk (art 117 lid 2 Sv). Ook dan gaat het dus om een bedrag op de rekening van de Staat, voor het geval zich nog iemand meldt.
[10] Overigens is bij dit laatste voorbeeld ook niet helemaal helder wat het OM zou moeten confisqueren; het in de betreffende cafés geïnvesteerde geld?

misdrijven niet worden opgespoord en bestraft, maar ook impliceert dit dat de persoon die verdacht wordt van het behalen van crimineel voordeel, minder waarborgen geniet dan in de huidige procedures.

De Raad adviseert daarom de tekst van de wet en de MvT aan te passen in die zin dat de NCBC-procedure alleen zal worden toegepast in die gevallen waarin de strafrechtelijke procedure niet open staat én confiscatie toch noodzakelijk en proportioneel is.

Dat is niet in alle gevallen waarin de strafrechtelijke weg is afgesloten het geval; indien er bijvoorbeeld wel een verdachte in beeld is maar er onvoldoende bewijs is van strafbare feiten en er een sepot of vrijspraak is gevolgd, of indien de ontnemingsvordering door de strafrechter is afgewezen, ligt het niet voor de hand alsnog een NCBC-procedure te starten.

Complicaties vanwege samenloop met de strafprocedure
Het is van belang dat een strafrechter weet van een eerdere NCBC-procedure en dat de civiele rechter weet van een eerdere strafvervolging. **De Raad adviseert in het wetsvoorstel te voorzien in een verplichting voor de officier van justitie om deze informatie te verschaffen. Ook adviseert de Raad in de MvT nader toe te lichten hoe de verschillende procedures om 'af te pakken' (die parallel kunnen lopen) zich tot elkaar verhouden**, zodat duidelijk is in hoeverre beslissingen in die verschillende procedures in elkaar doorwerken en in hoeverre de strafrechter en de civiele rechter bij hun beoordeling met andere beslissingen rekening moeten houden.

Als de NCBC-procedure aan de strafvervolging vooraf is gegaan, ligt het voor de hand dat de strafrechter zowel bij een eventuele strafoplegging als bij een ontneming van het wederrechtelijk verkregen voordeel, rekening houdt met een eerdere confiscatie. Nu is immers ook het uitgangspunt dat de rechter op de hoogte moet zijn van in beslag genomen goederen waarover hij moet beslissen (artikel 309, eerste lid, Sv) en moet weten of de officier van justitie een vordering tot ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel heeft ingediend, of hiertoe het voornemen heeft (artikel 311, eerste lid, Sv). Deze informatie wordt bij de oplegging van de straf betrokken en verdisconteerd. Bij de oplegging van een maatregel ter ontneming van het wederrechtelijk verkregen voordeel wordt een eerdere verbeurdverklaring verdisconteerd (ECLI:NL:HR:2019:44). Om eerdere confiscaties mee te kunnen wegen, dient de strafrechter daar wel van op de hoogte te zijn.

Ook is het mogelijk dat de verdachte in de strafzaak in een eerdere NCBC-procedure op basis van een bevel van de officier van justitie (voorgesteld artikel 16) informatie heeft verschaft die belastend voor hem of haar is. Artikel 15 verbiedt het gebruik van die informatie in de strafprocedure, maar het OM neemt wel kennis van die informatie. Hoe wordt gewaarborgd dat het OM niet toch gebruik maakt van de verkregen inlichtingen? Hoe kan de strafrechter toetsen of dit gebeurd is? Ook indien de verklaring die in de NCBC-procedure is afgelegd, niet in het strafdossier zit, is het natuurlijk best mogelijk dat informatie uit de verklaring is gebruikt voor nader opsporingsonderzoek. Dit staat op gespannen voet met het nemo tenetur-beginsel, omdat de verdachte hiermee dan indirect toch gedwongen heeft meegewerkt aan zijn eigen vervolging.

In geval strafvervolging voorafgaat aan de NCBC-procedure (de situatie genoemd onder d van paragraaf 2.3.4.2 MvT, p. 16) is op het moment van de strafzitting doorgaans niet te voorzien dat nog een NCBC-procedure zal volgen, zodat de strafrechter daarmee geen rekening kan houden. In de MvT

wordt een uiteenzetting gemist of en zo ja op welke wijze de civiele rechter rekening moet houden met de eerdere overwegingen en beslissingen van de strafrechter.

Ten slotte wijst de Raad erop dat een confiscatie gevolgen kan hebben voor de mogelijkheden tot schadeverhaal door slachtoffers van strafbare feiten (tegenwoordig een afzonderlijke grond voor conservatoir beslag, art. 94a lid 4 Sv). Hoe stelt de wetgever de afwegingen die hierbij door het OM moeten worden gemaakt voor (alsook het beleid, zoals genoemd op p. 17, een na laatste alinea MvT)? Wordt een bepaalde volgorde/voorrang nagestreefd? Het verdient aanbeveling aan dit soort vragen nu al nader aandacht te besteden in de MvT en niet nader beleid van het OM af te wachten.

2. Inrichting en verloop van de NCBC-procedure

Verplichting tot verstrekken van gegevens en inlichtingen
Gelet op de MvT (p.77) is in artikel 16 lid 3 aansluiting gezocht bij de strafvorderlijke vordering tot verstrekking van gegevens (art. 126nc- 126ni Sv). Ingeval van een strafvorderlijke vordering geldt dat bij weigering door de rechter-commissaris van de gevorderde machtiging de rechtsmiddelen van hoger beroep en cassatie openstaan (artikel 446 Sv). De Raad adviseert helder aan te geven of in de onderhavige procedure hoger beroep en cassatie al dan niet open staan. Als dit inderdaad beoogd wordt, kan dit bereikt worden door artikel 446 Sv van overeenkomstige toepassing te verklaren.

Gebruik informatie i.v.m. 'nemo tenetur'
Artikel 15 lid 1 verbiedt het gebruik van de informatie die een belanghebbende in een confiscatieprocedure naar voren brengt (al dan niet na een bevel) ten behoeve van een tegen hem ingestelde strafvervolging of voor een disciplinaire maatregel, bestuursrechtelijke sanctie of bestuursrechtelijke maatregel. Het tweede lid formuleert een uitzondering voor vervolging wegens meineed. De Raad vraagt zich af of dit het enige delict is ten aanzien waarvan het recht op vervolging intact zou moeten blijven. Te denken valt bijvoorbeeld ook aan de artikelen 225, 266/267 en 285 Sr (denk hierbij aan: belediging/bedreiging van de officier van justitie of het inbrengen van valse documenten in de confiscatieprocedure).

Aparte verzoekschriftprocedure opheffing beslag
De Raad is geen voorstander van een aparte verzoekschriftprocedure om opheffing van het beslag te bereiken naast de gewone kortgedingprocedure (artikel 705 Rv). Het naast elkaar bestaan van twee rechtsingangen kan tot nodeloze complicaties leiden en is niet overzichtelijk. De verhouding tussen beide rechtsingangen is niet geregeld. De Raad adviseert daarom om artikel 13 leden 1 en 2, waarin de verzoekschriftprocedure wordt geregeld te schrappen. Opheffing van het beslag kan dan bereikt worden op de wijze waarop opheffing van alle conservatoire beslagen geschiedt, d.w.z. in een opheffingskortgeding dan wel in een bodemprocedure (hier: de confiscatieprocedure van artikel 3).

Met een keuze voor de kortgedingprocedure wordt tevens bereikt dat bijstand van een advocaat verzekerd is. In de verzoekschriftprocedure is ingevolge artikel 13 lid 1 geen bijstand van een advocaat vereist. Te vrezen valt echter dat belanghebbenden niet in staat zullen zijn om hun eigen belangen adequaat te behartigen. Dat doet afbreuk aan de beoogde rechtsbescherming. Aan de inschakeling van een advocaat zijn weliswaar kosten verbonden, maar hier staat tegenover dat het gaat om waardevolle goederen en er grote belangen op het spel staan. In het civiele recht geldt als uitgangspunt dat een

advocaat verplicht is bij vorderingen boven de € 25.000. De Raad ziet geen reden om van dit uitgangspunt af te wijken.

Bekendmaking t.b.v. belanghebbenden
De beslissing op het verzoek tot confiscatie en de beslissing op het verzoek tot verlening van verlof voor beslaglegging worden bekend gemaakt in de Staatscourant en landelijke dagbladen (resp. artikelen 4 lid 3 en 10 lid 7). De Raad adviseert de beslissing met betrekking tot het beslag voor de NCBC-zitting ook te publiceren op de site van de rechtbank, met een mogelijkheid voor belanghebbenden om zich binnen een nader te bepalen termijn bij de rechtbank te melden, zoals dit ook gebeurt bij zaken op grond van de Wet collectieve afwikkeling massaschadezaken bij het hof Amsterdam. Dit is laagdrempelig, en kan eraan bijdragen dat op één zitting alle belanghebbenden kunnen worden gehoord en dat één beslissing wordt genomen.

Vereisten verzoekschrift tot confiscatie
Artikel 3 lid 3 vermeldt de eisen waaraan een verzoekschrift tot confiscatie moet voldoen . De Raad adviseert om als eis toe te voegen, zoals hiervoor in paragraaf 1 betoogd, dat het OM, op straffe van niet ontvankelijkheid, in het inleidende processtuk dient te onderbouwen waarom tot de NCBC is besloten, opdat en zodat de rechter die beslissing (al dan niet na tegenspraak door een belanghebbende) kan beoordelen (zie bijvoorbeeld artikel 3:305a lid 2 BW dat de rechter met het oog op ontvankelijkheid zo nodig tot een onderzoek verplicht).

Verder ziet de Raad graag een toelichting op de volgende vereisten:
- Sub a. Waarom is de naam van de officier van justitie vereist? Het OM is een en ondeelbaar, waarom dan de naam van de toevallige officier die dit verzoekschrift indient als vereiste stellen?
- Sub e. De situatie kan zich voordoen dat de woonplaats van de belanghebbende in Nederland niet bekend is, maar de werkelijke verblijfplaats wel. De Raad stelt voor om de tekst van deze bepaling te verduidelijken en op te nemen dat als de woonplaats niet bekend is, of niet in Nederland is, het werkelijke verblijf van de belanghebbende wordt vermeld.

Oproeping belanghebbenden
Zowel de bij het OM bekende belanghebbenden als de belanghebbenden die een verweerschrift hebben ingediend dienen naar het oordeel van de Raad te worden opgeroepen voor de mondelinge behandeling, als bedoeld in het voorgestelde artikel 4 lid 1. De Raad adviseert dit te expliciteren in artikel 4 lid 1. In het verlengde hiervan dient de griffier ook aan beide categorieën belanghebbenden een afschrift te verstrekken. Lid 3 beperkt zich nu tot de in het verzoekschrift genoemde belanghebbenden.

Uit de verwijzing in artikel 4 lid 1 naar artikel 279 Rv zou afgeleid kunnen worden dat oproeping van de belanghebbenden alleen gebeurt ‘voor zover nodig’. De Raad adviseert in artikel 4 lid 1 te expliciteren dat de rechter dit niet toetst, dan wel de verwijzing naar artikel 279 te schrappen. Ook de MvT verdient op dit punt aanpassing. Op pagina 12 wordt opgemerkt: "Deze afwijkingen betreffen het volgende: ... de oproeping van alle in het verzoekschrift genoemde belanghebbenden (zonder rechterlijke beoordelingsvrijheid, *voor zover de rechter oproeping van de belanghebbenden nodig acht)*." Dit is bovendien innerlijk tegenstrijdig, een inschatting of iets nodig is, is per definitie een beoordeling.

Beslaglegging op goederen in het buitenland
Artikel 6 lid 2 veronderstelt dat ook op goederen in het buitenland beslag gelegd kan worden en dat daarover volgens deze procedure beslist kan worden. Zoals uit de MvT paragraaf 2.5 blijkt zal samenwerking met andere landen in een NCBC-procedure vaak niet tot de mogelijkheden behoren, wegens het ontbreken van een juridische grondslag. Waar dit al voor de beslaglegging geldt, zal dit in nog sterkere mate gelden voor grensoverschrijdende bewaring van de goederen (als dat beoogd is). Hoewel het doel van artikel 6 lid 2 is het creëren van helderheid over de bevoegdheid van de rechtbanken, zou in de artikelsgewijze toelichting ook aandacht besteed kunnen worden aan dit internationale aspect.

Constitutieve werking van opheffing van het beslag
Een beslissing tot opheffing van een conservatoir beslag heeft ingevolge de jurisprudentie van de Hoge Raad constitutieve werking. Door de uitspraak wordt een nieuwe rechtstoestand geschapen en die gaat in beginsel pas in op het moment dat de uitspraak in kracht van gewijsde gaat. Opvalt dat de constitutieve werking van de opheffing van het beslag nergens in het wetsvoorstel wordt genoemd. De Raad adviseert in de MvT hieraan aandacht te besteden.

Positie van derden/zakelijk gerechtigden
Ingeval van toewijzing van het verzoek tot confiscatie vervalt de eigendom van het goed aan de staat. De situatie kan zich echter voordoen dat er sprake is van verpanding, hypotheek of verhuur van het goed. De Raad adviseert in dat kader om in het wetsvoorstel op te nemen dat confiscatie voor wat betreft de gevolgen voor dergelijke derden gelijk te stellen is aan vervreemding en verkoop.

Concentratie bij vier rechtbanken
De Raad heeft geen bezwaar tegen de in artikel 6 lid 1 voorgestelde concentratie van rechtspraak bij de vier genoemde rechtbanken, namelijk Amsterdam, Oost-Brabant, Overijssel en RotterdamAls het gaat om het leggen van beslag op goederen in het buitenland of als het beslag een vermogensrecht betreft zijn de rechtbanken ‘gelijkelijk bevoegd’ (artikel 6 lid 2). Een aanknopingspunt voor de bevoegdheid zou gevonden kunnen worden in de locatie waaraan het goed verbonden is, bijvoorbeeld bevoegd is het gerecht van het ressort waar het bankfiliaal is gevestigd, het aandelenregister wordt gehouden, de IE-rechten of de vliegtuigen zijn geregistreerd etc. Indien het niet mogelijk is een sluitende of werkbare competentieregeling te ontwerpen, zou in de MvT op zijn minst verwezen moeten worden naar het criterium dat ook in paragraaf 3.4.1. MvT wordt gehanteerd (in het kader van de regeling verruiming van de regeling van de relatieve competentie), nl. dat de zaak moet worden toegedeeld aan de – gelet op de betrokken belangen en de gevraagde expertise – meest geschikte instantie.

Proceskosten belanghebbende
Artikel 14 lid 1 bepaalt dat de officier van justitie het confiscatie verzoekschrift kan intrekken totdat de rechter op het verzoek heeft beslist. Als een procedure wordt ingetrokken kan de rechter geen uitspraak doen over de proceskosten die een belanghebbende heeft gemaakt, zoals bijvoorbeeld de advocaatkosten. Komen deze kosten dan voor rekening en risico van de belanghebbende? De Raad adviseert aan deze vraag aandacht te besteden in het wetsvoorstel.

Toepasselijkheid bepalingen Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering
Artikel 10 lid 2 verklaart de bepalingen uit het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering van overeenkomstige toepassing, tenzij in deze wet anders is bepaald. Deze bepaling is naar de mening van de Raad wel erg algemeen geformuleerd. Wat is precies bedoeld, welke titels/afdelingen/artikelen uit Rv zijn wel/niet van toepassing? In andere wetten, maar bijvoorbeeld ook in artikel10 lid 1 van het onderhavige wetsvoorstel, wordt dat vaak duidelijk en limitatief opgesomd.
Uit de MvT kan bijvoorbeeld afgeleid worden dat verlenging van de in artikel 10 lid 5 genoemde termijn kan worden gevraagd. Hierbij wordt verwezen naar artikel 700 lid 3 Rv dat termijnverlenging regelt. De Raad is van mening dat dit in de wettekst zou moeten worden opgenomen.

Met betrekking tot het in het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering geregeld bewijsrecht wordt in de MvT, paragraaf 2.3.6.2, aangegeven dat het bewijsrecht dat van toepassing is in dagvaardingszaken onverkort van toepassing is in NCBC-verzoekschriftprocedures. De 'tenzij-clausule' van artikel 284 lid 1 Rv is hier niet van toepassing omdat de NCBC-procedure geen procedure is die zich verzet tegen de toepasselijkheid van de bewijsregels. De Raad adviseert voor de duidelijkheid dit in de wettekst zelf tot uitdrukking te brengen.

Vermogensrechten
De NCBC-procedure heeft betrekking op 'een goed', waaronder zowel zaken als vermogensrechten worden begrepen, aldus de MvT. De Raad vraagt zich af of in het wetsvoorstel voldoende doordacht is wat hiervan de consequentie is. Zo lijkt de regeling omtrent bewaring slecht toegesneden op de situatie dat het beslag een vermogensrecht betreft. De vraag komt op of artikel 10 lid 3 het verplicht stelt om bewaring te verzoeken, ook als het beslag een vermogensrecht betreft ('met dien verstande dat het verzoekschrift ook de aan te wijzen gerechtelijke bewaarder vermeldt'). De Raad adviseert in het wetsvoorstel nader aandacht te besteden aan de procedure voor beslag op een vermogensrecht en confiscatie van een vermogensrecht.

Verval beslag bij vonnis tot faillietverklaring
Artikel 12 ziet op de beëindiging van het beslag. Hier ligt een relatie met het insolventierecht. Ingevolge artikel 33 Faillissementswet vervallen alle gelegde beslagen ten laste van failliet, op het moment dat het faillissement wordt uitgesproken. De wet en de MvT benoemen dit nu niet. De Raad adviseert dit te expliciteren in die zin dat het beslag – van rechtswege – vervalt bij vonnis tot faillietverklaring, definitieve verlening van surséance en toepassing van de wettelijke schuldsaneringsregeling natuurlijke personen.

Het ligt niet voor de hand om een uitzondering te maken op de toepassing van artikel 33 Fw. Zoals de NCBC-procedure een reparatoir karakter heeft, kenmerkt ook het faillissement zich als reparatiemiddel bij vermogensverdeling. Uitgangspunt in het faillissement is immers dat ieder krijgt wat hem toekomt, nadat het vermogen vanwege het faillissement wordt gefixeerd. Voordringen is er dan niet meer bij en de positie van alle schuldeisers wordt beoordeeld door de curator onder toezicht van de rechter-commissaris insolventiezaken.

Geldelijke tegemoetkoming na faillissement
Het wetsvoorstel voorziet niet in de mogelijkheid van een geldelijke tegemoetkoming in geval het faillissement volgt ná de confiscatie. Indien het faillissement ná confiscatie wordt uitgesproken, valt het

geconfisqueerde goed niet meer in de boedel. De faillissementscurator zou dan de mogelijkheid moeten hebben om alsnog op te kunnen komen en in het belang van de boedel en een geldelijke tegemoetkoming te vorderen.

Vernietiging persoonsgegevens en bewaartermijn
Artikel 17 regelt de verwerking en vernietiging van persoonsgegevens die in het kader van de uitvoering van deze wet zijn verwerkt. De Raad merkt op dat het inrichten van een schoningsregime niet alleen voor deze zaaksstroom geldt, maar voor alle zaaksstromen die de gerechten behandelen. Dit volgt al uit de AVG en het ligt niet voor de hand dit voor de Rechtspraak algemene onderwerp en marge mee te nemen in deze specifieke wet.

Als het artikel toch gehandhaafd wordt, zou de Raad met het oog op archiveringsdoeleinden en het ontwikkelen van een haalbare werkwijze graag ruimte zien om persoonsgegevens langer te bewaren dan de genoemde twee jaar en vraagt derhalve de termijn over te laten aan de betrokken organisaties.

3. Verruiming mogelijkheid tot hoofdelijke oplegging ontnemingsmaatregel

Het wetsvoorstel maakt het mogelijk dat ook in geval van ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel op grond van artikel 36e lid 3 Sr de ontnemingsmaatregel hoofdelijk kan worden opgelegd. Volgens huidig recht is die mogelijkheid van art. 36e lid 7 Sr beperkt tot de gevallen waarin het bedrag van het wederrechtelijk verkregen voordeel is vastgesteld op grond van het eerste of tweede lid. Die beperking ligt voor de hand, nu het derde lid een bewijsvermoeden formuleert, dat ertoe leidt dat een (individuele) verdachte inzicht moet geven in de herkomst van zijn vermogen. Het is niet goed begrijpelijk hoe deze individuele benadering te rijmen valt met de eisen voor hoofdelijke aansprakelijkheid. Daarvoor geldt immers dat sprake moet zijn van meerdere daders die gezamenlijk één of meer aan te duiden strafbare feiten hebben gepleegd, waarbij telkens van belang is dat de daders samen verantwoordelijk kunnen worden gehouden voor het geheel van de misdrijven waarop de ontnemingsvordering is gebaseerd, terwijl de daders bovendien voor ten minste één van de feiten die zij gezamenlijk hebben gepleegd zijn veroordeeld.[11] Ook is vereist dat er sprake is van 'gemeenschappelijk voordeel', oftewel dat de daders gezamenlijk de beschikking hebben of hadden over het voordeel.[12] De tekst van de MvT (p. 49) suggereert dat deze eisen worden losgelaten: *''Voor dergelijke gevallen, waarin mededaders gezamenlijk lijken te hebben geprofiteerd van het plegen van strafbare feiten en zij er welbewust voor kiezen om geen enkele indicatie te geven van de wijze waarop de criminele opbrengsten zijn verdeeld, acht ik het wenselijk een ontnemingsmaatregel hoofdelijk op te kunnen leggen.'* Als er geen enkele indicatie is hoe het voordeel is verdeeld en de omvang daarvan is vastgesteld door te kijken naar de vermogenspositie van één specifieke dader, is hoofdelijk ontneming volgens de huidige jurisprudentiële criteria niet mogelijk.[13] Een nadere toelichting in de MvT is aangewezen. Als bedoeld is af te wijken van de huidige voorwaarden, wat is daartoe de noodzaak? En

[11] Vgl. de tekst van het amendement Van Haersma Buma/ Teeven, Kamerstukken II 2009/2010, 32194, nr. 9, waarmee het zevende lid aan art. 36e Sr werd toegevoegd.
[12] Vaste jurisprudentie, zie bijvoorbeeld: HR 07-04-2015, ECLI:NL:HR:2015:878, NJ 2015/326.
[13] Vgl. ook HR 10 december 2019, ECLI:NL:HR:2019:1921, NJ 2020/65, waaruit blijkt dat uit het gezamenlijk plegen van feiten niet automatisch volgt dat ook de winst (gelijkelijk) is verdeeld. Oftewel: gezamenlijk plegen impliceert niet automatisch gezamenlijk voordeel.

als dat niet de bedoeling is, hoe moet deze uitbreiding dan worden bezien in het licht van het jurisprudentiële kader?

4. Relatieve competentie

Met instemming heeft de Raad kennisgenomen van artikel III A-F van het Wetsvoorstel, waarmee gehoor wordt gegeven aan een eerder (gezamenlijk met het College van Procureurs-Generaal) gedaan verzoek.

Het wetsvoorstel voorziet (door het nieuwe artikel 282b Sv) in de mogelijkheid om een eenmaal aangevangen vervolging ook na aanvang van het onderzoek ter terechtzitting naar een andere rechtbank te verplaatsen. Deze verwijzingsbevoegdheid wordt ook aan het gerechtshof in hoger beroep toegekend (MvT, p. 57 en 58). Daarbij wordt ervan uitgegaan dat de verwijzingsbepaling via de schakelbepaling van artikel 415 Sv gelding heeft (MvT p. 62). Anders dan bij rechtbanken, waar de relatieve competentie geregeld is in het Wetboek van Strafvordering, is de relatieve competentie voor de hoven in hoger beroep geregeld in de Wet op de rechterlijke organisatie. Dit brengt mee dat het logisch zou zijn een verwijzingsbevoegdheid als hier voorgesteld ook in de Wet op de rechterlijke organisatie neer te leggen. Eventueel kan het ook in het Wetboek van Strafvordering, zoals voorgesteld, maar in dat geval dient in de wettekst (en niet slechts in de MvT) uitdrukkelijk te worden bepaald dat wordt afgeweken van artikel 60 lid 1 Wet op de rechterlijke organisatie.

5. Wraking

Het wetsvoorstel bevat een aantal bepalingen op het gebied van wraking van rechters, op te nemen in respectievelijk de Algemene wet bestuursrecht, het Wetboek van Burgerlijke rechtsvordering en het Wetboek van Strafvordering.

De in het wetsvoorstel voorgestelde bepalingen voorzien in:

a) De mogelijkheid voor de rechter die is gewraakt om de zaak verder te behandelen als dit geen uitstel duldt en niet door een andere rechter kan worden gedaan.
b) Het niet in behandeling nemen van wrakingsverzoeken die kennelijk niet-ontvankelijk of kennelijk ongegrond zijn.

Ten aanzien van de bepaling, genoemd onder a, merkt de Raad op dat het criterium dat de behandeling van de zaak 'niet door een andere rechter kan worden gedaan' niet in overeenstemming is met het criterium dat de Hoge Raad aanlegt. *"De eisen van een goede procesorde kunnen daarom meebrengen dat … de rechter tegen wie het wrakingsverzoek is gericht, in de zaak handelingen mag verrichten of beslissingen mag nemen die geen uitstel dulden en ten aanzien waarvan de beslissing op het wrakingsverzoek dus niet kan worden afgewacht."* [14]
Daar komt bij dat op grond van de Code zaakstoedeling voor het overdragen van een zaak aan een andere rechter een nadere beslissing van de teamvoorzitter of verschoningskamer nodig is. De Raad adviseert gelet hierop om de zinsnede 'en niet door een andere rechter kan worden gedaan' te schrappen.

[14] HR 1 november 2019, ECLI:NL:HR:2019:1691.

De Raad onderschrijft de wenselijkheid om een bepaling in de wet op te nemen die het mogelijk maakt om wrakingsverzoeken die kennelijk niet-ontvankelijk of kennelijk ongegrond zijn niet in behandeling te nemen. In het wetgevingsadvies van 12 juli 2018 over modernisering Sv heeft de Raad hier ook aandacht voor gevraagd.[15] De Raad plaatst de volgende opmerkingen bij de voorgestelde bepaling:

- In artikel 4 van het Wrakingsprotocol 2021 is bepaald in welke gevallen de wrakingskamer het verzoek tot wraking zonder behandeling ter zitting aanstonds ongegrond of niet-ontvankelijk verklaart. De Raad adviseert de situaties genoemd in artikel 4 lid 2 sub b, d en g ook in de wet op te nemen. In deze gevallen kan de rechter in kwestie zelf het wrakingsverzoek buiten behandeling stellen (overigens zonder daarmee uitspraak te doen over de wraking).[16]
- De voorgestelde artikelen spreken over 'niet in behandeling nemen'. De Raad adviseert deze zinsnede te vervangen door 'zonder behandeling ter zitting' of 'afdoen buiten zitting'. Het verzoek wordt wel in behandeling genomen maar het wordt alleen niet op een zitting van de wrakingskamer behandeld.
  - Op pagina 35 van de MvT wordt aangegeven in welke gevallen een verzoek in ieder geval ongegrond is. Als voorbeeld wordt genoemd: "Het verzoek heeft betrekking op een (tussen)beslissing (procesbeslissing) van de rechter, of op de motivering daarvan (vgl. ECLI:NL:HR:2018:1413)." De Raad vraagt zich af of het verstandig is dit voorbeeld in de MvT te noemen. De situatie kan zich voordoen dat de motivering onmiskenbaar blijkt geeft van vooringenomenheid. Dan levert de motivering van die beslissing wel een grond voor wraking op. Dit moet in ieder geval apart worden beoordeeld en verzoeker moet zich daarover kunnen uitlaten.
  - Op pagina 52 van de MvT wordt aandacht besteed aan wrakingsverzoeken die in het geheel niet zijn gemotiveerd of waarbij sprake is van evident misbruik. Het Wrakingsprotocol 2021 bevat in artikel 4.2 onder h een antimisbruikbepaling die het mogelijk maakt om een verzoek niet in behandeling te nemen als sprake is van evident misbruik. Een volgend wrakingsverzoek kan dan door de zittingsrechter zelf buiten behandeling worden gelaten. De Raad verzoekt dit in de wet en de MvT op te nemen.
  - De Wrakingsregeling bestuursrechtelijke colleges 2013 is per 1 januari 2022 vervangen door de Wrakings- en verschoningsregeling 2022. (Zie: Staatscourant 2021, 48959 | Overheid.nl > Officiële bekendmakingen (officielebekendmakingen.nl)) Nieuw is dat de behandelend rechter in bepaalde (evidente) gevallen een wrakingsverzoek niet hoeft voor te leggen aan een wrakingskamer en dat een wrakingskamer een verzoek om wraking van één of meer leden van de wrakingskamer in bepaalde (evidente) gevallen niet hoeft voor te leggen aan een andere wrakingskamer. Deze wijzigingen zijn gebaseerd op recente rechtspraak van de Hoge Raad: zie onder meer ECLI:NL:HR:2018:1770 en ECLI:NL:HR:2021:370. Het wetsvoorstel voorziet in een gedeeltelijke codificatie van deze nieuwe regeling. De Raad geeft in overweging aan te sluiten bij de regeling dan wel een nadere toelichting te geven in de MvT als hier niet voor wordt gekozen.

[15] Advies inzake de wetsvoorstellen tot vaststelling van de Boeken 3, 4, 5 en 6 van het Wetboek van Strafvordering (Modernisering Sv) (rechtspraak.nl) , p. 64-66.
[16] Wrakingsprotocol gerechten (rechtspraak.nl)

WERKLAST

Rechtbank

De civiele werklast spitst zich in dit wetsvoorstel toe op de NCBC- procedure. Onze verwachting is dat in de gevallen waarvoor deze procedure is bedoeld, confiscatie van onroerend goed/ bankrekeningen/ auto's/ vliegtuigen/ boten, belanghebbenden bij het goed/de goederen zich met vele advocaten zullen melden. Daardoor worden de zaken (ook in appel) bewerkelijk. Voor de eerste aanleg ligt het dan voor de hand dat de verzoeken meervoudig behandeld gaan worden. Daarbij zal mogelijk ook de noodzaak van extra beveiliging etc. komen.
Voor de inschatting van de werklast gaan we dan ook uit van de zaakzwaarte van een zware dagvaardingsprocedure.

Gerechtshof

Ook in hoger beroep verwachten we dat deze procedures qua zaakzwaarte veel bewerkelijker zal zijn dan het gemiddelde verzoekschrift. Ook hier zijn we uitgegaan van de werklast die gelijk is aan een zware dagvaardingsprocedure.

Aantallen

Navraag bij ketenpartners gaf geen duidelijkheid over de te verwachten aantallen. Ook in hun advies over dit wetsvoorstel laat het OM zich niet uit over het aantal zaken. Een voorzichtige schatting van de Rechtspraak gaat uit van maximaal vijftig zaken per jaar.

Evaluatie

Om zicht te krijgen op de daadwerkelijke kosten, pleit de Rechtspraak voor een evaluatie van deze kosten na een periode van drie jaar na inwerkingtreding.

Werklast (inclusief hoger beroep)

Totale werklastconsequenties (€)	Eerste en volgende jaren na in werking treding				
Mutatie als gevolg van aantallen	100.417				
Effect wijziging gemiddelde zaakzwaarte	-29.108				
Effect behandeltijd per zaak	428.638				
Totale effect wetsvoorstel	**499.946**				

de Rechtspraak

Raad voor de rechtspraak

CONCLUSIE

Het Wetsvoorstel stuit in zijn huidige vorm op een aantal bezwaren. De Raad voor de rechtspraak vraagt u daarom om het Wetsvoorstel op de in dit advies genoemde onderdelen te verduidelijken en/of aan te passen.

TOT SLOT

Indien na het uitbrengen van dit advies het Wetsvoorstel op belangrijke onderdelen wordt gewijzigd of indien uit nadere uitvoeringsregelgeving belangrijke werklastgevolgen voortvloeien, dan wordt de Raad graag in de gelegenheid gesteld daarover aanvullend te adviseren. Met het oog op de voorbereiding van de gerechten op de invoering van het Wetsvoorstel, stelt de Raad er prijs op als hij geïnformeerd wordt over de indiening van het Wetsvoorstel bij de Tweede en de Eerste Kamer en de plaatsing van de definitieve wetstekst in het *Staatsblad*. Ook eventuele nadere regelgeving volgend op dit Wetsvoorstel met gevolgen voor de rechtspleging valt binnen het adviesrecht van de Raad. Voor zover van toepassing, ontvangt de Raad graag een adviesaanvraag voor deze nadere regelgeving.

Hoogachtend,

Voorzitter Raad voor de rechtspraak

BIJLAGE: WETSTECHNISCH EN REDACTIONEEL COMMENTAAR

Samenloop confiscatieverzoek en verzoek opheffing beslag

Artikel 13 lid 3 bepaalt dat als een verzoek tot confiscatie in behandeling is genomen voordat een verzoekschrift opheffing beslag in behandeling is genomen, de rechter die van het verzoek tot confiscatie kennisneemt ook op het verzoekschrift opheffing beslag beslist. De formulering 'in behandeling is genomen' roept hier vragen op.
In het artikelsgewijze deel van de MvT wordt artikel 13 lid 3 als volgt toegelicht: "Vanwege de termijn van veertien dagen voor het indienen van een verzoekschrift tot confiscatie is het niet uitgesloten dat de behandeling van het verzoekschrift tegen het conservatoir beslag op een goed nog niet heeft plaatsgevonden zodra het verzoekschrift tot confiscatie van het goed door het OM is *ingediend* bij de rechtbank."
De Raad leidt hieruit af dat in artikel 13 de zinsnede 'Indien de behandeling van het verzoek tot confiscatie .. is aangevangen' moet worden vervangen door 'Indien het verzoekschrift tot confiscatie is ingediend.'

Artikel 5

- De zinsnede 'met voorrang' in artikel 5 lid 2 roept de vraag op waarop er dan voorrang is. De Raad adviseert dit te schrappen.

Terminologie

-Artikel 3 leden 1 en 3 onder a, de woorden 'op verzoek van de officier van justitie namens het openbaar ministerie' kunnen vervangen worden door 'op verzoek van de officier van justitie' of 'op verzoek van het openbaar ministerie'.

- In artikel 6 lid 1 ontbreekt na conservatoir het woordje: 'beslag'.

- In artikel 8 lid 2 is sprake van "uitspraak". Het heeft de voorkeur om eenduidig te spreken over 'beschikking'. Zie hiervoor artikel 4 lid 2 en 3 en artikel 8 lid 3.

-Artikel 10 van lid 1, de zinsnede 'Ter verzekering van de tenuitvoerlegging van de beschikking tot confiscatie' zou anders geformuleerd kunnen worden, bijvoorbeeld 'Met het oog op het zekerstellen van de confiscatie van een goed...'

- De terminologie t.a.v. het einde van het beslag is niet helder. Artikel 12 bepaalt 'Het conservatoir beslag *vervalt* door', artikel 13 lid 1 en 4 spreekt van *opheffing* van het conservatoir beslag. Kennelijk is *verval* bedoeld als een paraplu-begrip, waaronder beëindiging en opheffing vallen. De Raad geeft in overweging om de opsomming in artikel 12 lid 2 van de verschillende wijzen waarop een beslag kan vervallen te verplaatsen naar de MvT. De onderdelen sub a t/m d volgen al uit de bepalingen in de wet (sub a volgt uit art. 12 lid 1, sub b volgt uit art. 10 lid 5 sub c volgt uit art. 13 lid 1 en sub d volgt uit art.

10 lid 1 dat bepaalt dat het beslag strekt ter verzekering van de tenuitvoerlegging van de beschikking tot confiscatie).

- MvT, p. 16, laatste regel eerste alinea: de Bijstandswet als genoemd (bedoeld zal zijn: de Algemene Bijstandswet) is inmiddels opgevolgd door de Algemene bijstandswet, die weer is opgevolgd door de Wet Werk en Bijstand en die weer is opgevolgd door de thans geldende Participatiewet.

Redactioneel betreffende wraking

- De redactie van de wettekst en de MvT wekken verwarring. De wettekst spreekt over 'de rechter wiens wraking is verzocht', de MvT (paragraaf 3.3.3.) een 'ter zitting ingediend wrakingsverzoek'. De Raad gaat ervanuit dat de bepaling niet alleen geldt voor een wrakingsverzoek ingediend ter zitting, maar een ruimer bereik heeft.

- In het wetsvoorstel wordt de term (ten zij dit geen uitstel) 'gedoogt' gebruikt. De Raad geeft de voorkeur aan de term 'duldt'.

- Op pagina 52 van de MvT wordt opgemerkt dat de situatie dat de rechter na een ingediend wrakingsverzoek nog beslissingen kan nemen die geen uitstel dulden, slechts in door rechterlijke colleges vastgestelde wrakingsregelingen wordt geadresseerd. De Raad merkt op dat deze passage onjuist is. Een dergelijke bepaling staat niet in het Wrakingsprotocol 2021 noch in het protocol van de bestuursrechtelijke colleges.